

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3536/2023
27.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Војна Маринела, адвокат из ..., против туженог „ББ“ д.о.о. ... чији је пуномоћник Верица Ивошевић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 208/23 од 27.01.2023. године, у седници већа одржаној дана 27.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 208/23 од 27.01.2023. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија туженог изјављена против става трећег изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 208/23 од 27.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 496/21 од 02.11.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности износ од 55.000,00 динара, на име претрпљеног физичког бола износ од 75.000,00 динара, на име претрпљеног страха износ од 45.000,00 динара, све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као и накнаду материјалне штете и то на име разлике накнаде за време боловања и зараде коју би тужилац остварио да је радио за период од 25.11.2015. године до 08.09.2017. године, на име разлике отпремнине, на име трошкова два лекарска прегледа путем магнетне резонанце, једног прегледа скенером, једног специјалистичког прегледа лекара на Институту "Бањица", једног специјалистичког лекарског прегледа на Клиници "Др Драгомир Карајовић", на име 30 физикалних терапија у Општој болници у Панчеву и 32 физикалне терапије у Београду и на име путних трошкова ради одласка тужиоца на специјалистичке прегледе због повреда на раду, у износима и са затезном каматом као у садржају тог става. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете и то за износ од 320.000,00 динара на

име претрпљених душевних болова због умањења животне активности, за износ од 105.000,00 динара на име претрпљених физичких болова, за износ од 75.000,00 динара на име претрпљеног страха, као и на име накнаде материјалне штете на име разлике примљене накнаде за време боловања и зараде коју би тужилац остварио да је радио, на име разлике отпремнине, на име трошкова два лекарска прегледа путем магнетне резонанце, једног прегледа скенером, једног специјалистичког прегледа на Институту "Бањица", једног специјалистичког лекарског прегледа на Клиници "Др. Драгомир Карајовић", на име 30 физикалних терапија у Општој болници У Панчеву и 32 физикалне терапије у Београду са путним трошковима и на име путних трошкова ради одласка тужиоца на специјалистичке прегледе, у износима и са затезном каматом као у садржају тог става. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 362.429,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 208/23 од 27.01.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке тако што је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати: износ од 152.000,00 динара на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности, износ од 99.750,00 динара на име претрпљених физичких болова, износ од 99.750,00 динара на име претрпљеног страха, све са законском затезном каматом почев од 02.11.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става другог изреке тако што је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу поред досуђених износа ставом првим изреке на име накнаде нематеријалне штете исплати: износ преко досуђених 152.000,00 динара до тражених 375.000,00 динара на име претрпљених болова због умањења животне активности, износ преко досуђених 99.750,00 динара до тражених 180.000,00 динара на име претрпљених физичких болова и износ преко досуђених 99.75,00 динара до тражених 120.000,00 динара на име претрпљеног страха, као неоснован. Ставом четвртим изреке, потврђена је првостепена пресуда у преосталом делу става другог изреке. Ставом петим изреке, одбијене су жалбе тужиоца и туженог и потврђено решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 53.000,00 динара. Ставом седмим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију побијајући је у ставу првом и трећем изреке због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских навода у смислу одредаба чланова 403. став 2. тачка 2. и 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија туженог није основана (у односу на став први изреке).

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а повреда из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју се ревизијом

указује, по члану 407. став 1. ЗПП, не представља разлог због кога се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог и приликом обављања послова свог радног места, ..., претрпео је две повреде на раду, тако што је дана 25.11.2015. године у другој смени од 14,00 часова отпочео обављање послова рада на машини Р4 ради производње кутије и поклопаца за Производни процес састојао се у томе што се поклопац и кутија пеку у машини, а када се заврши процес печења, кутија и поклопац се померају на место где се врши хлађење и након завршетка поступка хлађења производи стижу до места где се ваде тако што се најпре вади кутија и ставља на шаблон, а затим и поклопац где производ стоји око 40 минута, скида се са шаблона, монтира се поклопац на кутију и врши се провера. Критичном приликом у вечерњим часовима између 20,00 и 21,00 часова тужилац је вршио пробу произведених производа тог дана и покушао производ стави у отвор контролног калупа који је добијен од наручиоца, услед чега је тужилац пре монтаже поклопаца покушао шаблон да стави у кутију и како шаблон није могао да уђе у кутију директор му је рекао да гурне јаче калуп, што је тужилац и учинио, а након чега је осетио јак бол у десној руци и престао је са радом. Након тога тужилац се обратио лекару у Општој болници у Панчеву где му је указана лекарска помоћ. Због наведене повреде тужилац се лечио и ишао на рехабилитацију, био је привремено спречен за рад до фебруара 2017. године. По повратку на рад тужилац се писменим путем обратио туженом ради распоређивања на лакше послове због наведене повреде, након чега је тужени 16.03.2017. године тужиоца распоредио на радно место на машини Р4, с обзиром да није доставио налаз лекара специјалисте да не може да подиже терет тежи од 5 килограма. Тужилац је дана 22.03.2017. године требало да раздвоји поклопац од калупа како би се извадио готов производ, за шта је користио пајсер, што је био уобичајен начин раздвајања поклопаца од калупа и исто је подразумевало употребу јаче физичке снаге и нагли покрет услед којег је тужилац поново осетио бол у десној руци, због чега је морао престати са радом. Тужилац је био привремено спречен за рад до јула 2017. године, након тога је тужени донео одлуку о распоређивању тужиоца на рад на машини Р4, што је тужилац одбио због чега је удаљен са рада без накнаде у периоду од 20.07.2017. године до 09.08.2017. године. Тужени према акту о организацији и систематизацији послова није имао друго слободно радно место, а тужилац није испуњавао услове и није поседовао одговарајућу стручну спрему за рад на другом радном месту. Након тога тужилац је упућен на годишњи одмор, а по повратку са годишњег одмора отказан му је уговор о раду јер није могао бити распоређен на лакше радно место у складу са својом стручном спремом.

Обука запослених код туженог се одвијала према усменим упутствима непосредног руководиоца и осталих запослених, а пре ступања на рад тужилац је потписао изјаву којом потврђује да је оспособљен за рад на радном месту помоћног радника.

Према налазу и мишљењу судског вештака специјалисте трауматолога, критичном приликом тужилац је задобио лаку телесну повреду - угануће десног раменог зглоба са истегнућем тетиве дуге главе двоглавог мишића десне надлактице и тетиве великог десног грудног мишића због чега код њега постоји умањена животна активност од 5 % трајно, која се састоји у умањеној активној покретљивости у десном рамену, у потешкоћама код дизања и ношења тешких терета десном руком,

поремећеном прихватању и бацању предмета десном руком, потешкоћама приликом упражњавања свих спортских активности где се значајније користи десна рука. Услед задобијене повреде дана 25.11.2015. године која је реактивирана повредом дана 22.03.2017. године, тужилац је трпео и физичке болове и то због повреде дана 25.11.2015. године болове јаког интензитета у трајању од 18 часова, затим болове средњег интензитета у трајању од 10 дана и болове слабог интензитета у трајању од 1 месеца, а услед повреде задобијене дана 22.03.2017. године трпео је болове јаког интензитета у трајању од 6 часова, потом болове средњег интензитета у трајању од 4 дана и болове слабог интензитета у трајању од 15 дана. Реактивација повреде десног рамена резултат је рада десном руком на истом радном месту и у узрочно-последичној вези је са радом на наведеном радном месту и употребом пајсера, те да до повреде највероватније не би дошло да је тужилац радио на лакшем радном месту, а с обзиром да је према оцени лекара специјалисте опште медицине од 09.02.2017. године одређено да пацијент не може да држи у руци терет тежи од 5 килограма, нити да га подигне и да је потребно да се распредди на лакше радно место. Према налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатра тужилац је услед наведених повреда трпео примарни страх јаког интензитета у трајању од 6 минута а потом секундарни страх јаког интензитета који је трајао 4 сата, који је прешао у страх слабог интензитета који је трајао 11 месеци након прве повреде и 3 месеца и 3 недеље након друге повреде.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба члана 164. Закона о раду и чланова 154., 173. и 174, у вези са чланом 200. Закона о облигационим односима, делимично усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу накнади нематеријалну и материјалну штету (ближе наведену у изреци првостепене пресуде), налазећи да је до повређивања тужиоца дошло обављањем опасне делатности чији је организатор тужени, те да је тужени одговоран за насталу штету тужиоцу, али уз допринос тужиоца настанку штете од 50%, за који део умањује пуне износе одмерене накнаде нематеријалне штете.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда у погледу основа одговорности туженог за штету коју је тужилац претрпео, али је оценио да је првостепени суд одлучујући о подељеној одговорности из члана 192. Закона о облигационим односима и висини правичне новчане накнаде за појединце видове материјалне штете погрешно применио материјално право, због чега је преиначио првостепену пресуду и у складу са одредбом члана 200. Закона о облигационим односима, обавезао туженог на износе досуђене другостепеном пресудом. Према оцени другостепеног суда, приликом првог повређивања тужилац по редовном току ствари није могао знати да ће приликом притиска калупа доћи до повређивања, при чему је тужилац критичном приликом поступао по налогу директора и извршио притисак десном руком да би шаблон ставио у калуп, док је приликом другог повређивања, употребом пајсера, знао да је завршено лечење и рехабилитација десне руке којом је користио пајсер, те да би могло доћи до повређивања, због чега је према оцени другостепеног суда тужиочев допринос насталој штети укупно 10%.

По оцени Врховног суда одлука другостепеног суда је заснована на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 164. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...85/18) прописано је да ако запослени претрпи повреду или штету на раду и у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету, у складу са законом и општим актом.

Одредбом члана 154. став 2. Закона о облигационим односима - ЗОО прописано је да се за штету од ствари или делатности од којих потиче повећана опасност штете за околину, одговара без обзира на кривицу.

Одредбом члана 173. ЗОО прописано је да штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете, а чланом 174. истог закона прописано је да за штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне делатности одговара лице које се њом бави.

Према члану 177. став 1. и 2. истог закона, ималац се ослобађа одговорности ако докаже да штета потиче од неког узрока који се налазио ван ствари, а чије се дејство није могло предвидети, ни избећи или отклонити и ако докаже да је штета настала искључивом радњом оштећеника, или трећег лица, коју он није могао предвидети и чије последице није могао избећи, или отклонити. Према ставу 3. истог члана, ималац се ослобађа одговорности делимично, ако је оштећеник делимично допринео настанку штете.

Дакле, под повредом на раду подразумева се повреда која је узрочно везана за обављање послова и задатака повређеног радника, а одговорност послодавца за накнаду штете запосленог због повреде на раду зависи од основа и услова одговорности. Основ одговорности је кривица послодавца за штетну радњу или пропуштање предузимања радње, ризик од опасне ствари чији је ималац послодавац или ризик од обављања опасне делатности којом се послодавац бави. Кривица послодавца се претпоставља, а пошто се ради о оборивој претпоставци послодавац може доказивати да је штета настала без његове кривице, а што у конкретном случају тужена није доказала.

У конкретном случају тужилац је приликом обављања радних задатака претрпео повреду на раду дана 25.11.2015. године тако што је, по налогу директора, јачим притиском десне руке и применом силе покушао да шаблон стави у кутију, услед чега је задобио лаку телесну повреду угануће десног раменог зглоба са истегнућем тетиве, а након тога поново дана 22.03.2017. године, када је приликом раздавања поклопца од калупа користио пајсер, што је био уобичајен начин раздвајања и подразумевало је употребу јаче физичке снаге и нагли покрет, услед ког је тужилац поново осетио бол у десној руци.

Правилан је закључак другостепеног суда да постоји узрочно – последична веза између повређивања тужиоца и одговорности туженог као послодавца, јер околности под којима је тужилац извршавао послове и радне задатке из делатности послодавца када је претрпео повреде, по својој природи, условима и начину обављања представља опасну делатност и садржи ризик од повређивања, па је морала бити организована уз примену посебних мера опреза и контроле, а што у конкретном случају није учињено.

Насупрот наводима ревизије, тужени није доказао да је штета узрокована искључивом радњом тужиоца као оштећеног или трећег лица коју није могло да предвиди, спречи или отклони, па не постоје околности за искључење од објективне одговорности тужене на основу члана 177. став 2. ЗОО.

Супротно наводима ревизије, правилано је другостепени суд оценио да је допринос тужиоца настанку штете укупно 10%, с обзиром да је приликом првог повређивања радни задатак обављао на до тада уобичајен начин и да је поступајући по налогу директора, тужилац извршио притисак десном руком како би шаблон ушао у калуп, при чему није могао да зна да ће приликом притиска калупа доћи до повређивања, док је приликом другог повређивања употребом пајсера изложио руку која је раније повређена већењем напрезању и примени силе, иако је знао да би могло доћи до повређивања, те је и по оцени овог суда тужилац допринео свом повређивању 10%.

Код наведеног, другостепени суд је правилном применом материјалног права преиначио првостепену пресуду и обавезао туженог да тужиоцу накнади нематеријалну штету у већим износима. Висину досуђене накнаде по свим видовима нематеријалне штете другостепени суд је утврдио правилном применом критеријума из члана 200. ЗОО, имајући у виду све околности случаја и значај повређеног добра, допринос тужиоца настанку штете, те интензитет и дужину претрпљених физичких болова и страха и проценат умањења животне активност. Досуђени износи представљају адекватну сатисфакцију, док је тужбени захтев преко овако досуђених износа неоснован.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао дозвољеност ревизије туженог изјављене против става трећег изреке побијане пресуде у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 4. ЗПП и закључио да тужени нема правни интерес за подношење ревизије против дела правноснажне пресуде у ком је у парници успео делимичним одбијањем тужбеног захтева тужиоца за накнаду нематеријалне штете.

Из тог разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 413. Закона о парничном поступку, донео одлуку као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић